

7. Колесниченко Л.Ф., Турченко В.Н., Борисова Л.Г. Эффективность образования Л.Ф.Колесниченко и др.- М.:Педагогика, 1991.- 269 с.

8. *Культурология* : Энциклопедический словарь.- Ростов-на-Дону, 1997.- С.452

9. Лысикова Н.П., Алимеева О.И., Вакулич Н.Р. Современная библиотека и образование : социокультурный аспект / Н.П.Лысикова и др.- М., 2009.- 95 с.

10. Публичная библиотека как социокультурный институт : альтернативные точки зрения и изменяющиеся контексты / Конни Ван Флит, Даглас Рейбер // Обслуживание взрослых публичными библиотеками США.- М., 1995.- Ч.2.- С.226-251

11. Соколов А.В. Феномен социально-культурной деятельности / А.В.Соколов.- СПб.: СПбГУП, 2003.- 204 с.

12. Соціокультурна діяльність: Публічні бібліотеки / Укладачі: С.Кравченко, І Цурина.- К.:Національна

парламентська бібліотека, 2005.- 67 с.

13. Тітов Б.А. Соціалізація дітей, підлітків і юнацтва у сфері дозвілля / Б.А.Тітов. - СПб.: СПбГІАК, 1996.- 275 с.

14. Туев В.В. Социально-культурная деятельность как элемент предметного поля культурологии / В.В.Туев // Культурология и культурологоведение : концептуальные подходы, образовательная практика : Материалы межрегионального научно-практического семинара.- М., 1998.- С.116-117

15. Чачко А.С. Развивающаяся библиотека в информационном обществе : Научно-методическое пособие / А.С.Чачко.- М.: Либерия. 2004.- 87 с.

16. Шейко В.М., Богущий Ю.П. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації : Монографія / В.М.Шейко, Ю.П.Богущий.- К.: Генеза, 2005.- 592 с.

О.Е. Матвийчук

БИБЛИОТЕКА КАК СОЦИОКУЛЬТУРНЫЙ ИНСТИТУТ : ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-ВОСПИТАТЕЛЬНАЯ МИССИЯ

В статье раскрыты роль и место библиотеки в современном обществе. Исследовано понятие «социокультурный институт», освещены функции социокультурной деятельности библиотек, рассмотрены вопросы формирования личности средствами библиотеки, подчеркнута важность образовательной и воспитательной миссии библиотеки.

O. Matviichuk

THE LIBRARY AS SOCIAL AND CULTURAL INSTITUTION AND ITS EDUCATIONAL AND UPBRINGING MISSION

The article is dedicated to the libraries' role and position in the modern society. We have found out and highlighted the notion "social and cultural Institution" and its partials. We have determined functions of the social and cultural libraries work and its educational and upbringing mission.

УДК 130.2 (045)

О.А. Матюхіна, канд. філос. наук, доц.

ВПЛИВ АНТИЧНОСТІ НА КУЛЬТУРУ УКРАЇНИ

Гуманітарний інститут Національного авіаційного університету

У статті автор розглядає особливості впливу античної культури на культуру українську від стародавнього світу до часів Відродження. Підкреслюється важлива роль античної культури у розвитку національної української культури, збереження її самобутності.

Вступ

Духовна культура кожного народу є складним утворенням, при розгляді та аналізі якого необхідно враховувати не лише економічні, соціальні та політичні умови життя, але й впливи інших культур, сучасних або тих, що передували їй. Духовну культуру українського народу не можна розглядати, як і культуру Європи в цілому, не враховуючи впливу культури античного світу. Без перебільшення - антична культура є колыскою духовної культури сучасної європейської цивілізації, складовою частиною якої є українська культура.. Завжди, коли відбувався процес відродження, розвитку української культури, він прискорювався зверненням до джерел.. Осмислюючи вплив античної культури на культуру України, повному сприймаючи їх співзвучність, можемо знайти оптимальні шляхи вирішення проблем, що поставило перед нашою культурою сьогодні.

Постановка завдання

В статті розглядаються особливості впливу античної культури на культуру України. Особливо виділяються такі переломні періоди, як час християнізації Київської Русі, доба Відродження. Тому що власне тоді відбувалося інтенсивне засвоєння надбань античної культури культурою українською. І не просто засвоєння. Символічна мова, форми культури античної сприймалися, засвоювалися як адекватний спо-

сіб виразу проблем, які хвилювали культуру українську. Вплив античної культури зіграв велику роль у формуванні національної української культури., посилив притаманні їй гуманістичність, естетичність.

Основна частина

Духовна культура кожного народу є складним утворенням. При її розгляді та аналізі необхідно враховувати не лише умови життя самого народу, його історичний розвиток, але й впливи інших культур. Духовну культуру України неможливо розглядати, не враховуючи впливу культури античного світу. На протязі всієї історії вона була і залишається одним з джерел, що живить і постійно відроджує культуру України.

Безпосередні контакти племен, що населяли територію сучасної України, зі світом античної культури можна віднести до VI ст. до н.е., коли на Північному березі Чорного моря стародавні греки заснували ряд колоній: Ольвію біля Буго-Дністровського лиману, Херсонес, Боспор, Пантікапей, Мірмекій, Феодосію в Криму, Фанагорію і Танаїс на узбережжі Азовського моря. Це були не тільки торгові, але й культурні центри. При розкопках археологи знаходять залишки культових будівель, скульптуру, кераміку не лише привозного, а й місцевого походження. На площах грецьких міст Причорномор'я виступали філософи, поети, в театрах під час свята Великих

Діонісій ставились трагедії і комедії видатних грецьких драматургів. Про замилювання жителів міст у мистецтві згадує один з римських істориків. Він описує, як під час війни з гетами громадяни Ольвії зі зброєю в руках зібрались на агорі, щоби послухати читання відомим ритором "Іліади» Гомера.

Античні міста вели жваву торгівлю з навколишніми племенами скіфів, сарматів. Пізніше, вже в перші століття нашої ери, - з аланами; народом рос, про який згадує в VI ст. сирійській автор Псевдо-Захарій. [8, с.224] Через ці міста в степ широким потоком йшли тканини, зброя, вироби ювелірного та керамічного давньогрецького мистецтва. Спеціально на замовлення скіфської знаті, орієнтуючись на її смаки, грецькі ювеліри Ольвії, Херсонесу, Боспору виготовляли оздоблену зброю, прикраси, які відзначаються оригінальним поєднанням еллінської майстерності з суто скіфськими темами, орнаментикою.

Характерним прикладом цього елліно-скіфського мистецтва є знаменита золота пектораль. Її композиція відбиває космогонічні уявлення скіфів про три сфери світобудови: підземний світ, астрально-космічна сфера і світ земний, населений людьми, тваринами, рослинами. "І весь дух, і визначений вище збіг деталей незаперечно свідчать про те, що пектораль виготовлено під безпосереднім впливом Парфенона самобутнім митцем. Який, користуючись зовсім відмінним матеріалом, зміг піднятися до найвищих ідей античного мистецтва. Маючи конкретний космогонічний характер, зміст композиції пекторалі доповнювався продуманим етичним підтекстом, вираженим класичними засобами античності." [6, с.181] Не виключено, що у виготовленні цих речей брали участь і вихідці з варварського степу, які пройшли навчання в майстернях грецьких міст, - бо занадто вже добре для греків автори знають побут скіфів, їхню міфологію. Наявність високохудожніх творів кераміки, ювелірного мистецтва в курганах на півдні України свідчить як про достатню поширеність творів античного мистецтва в степу, так і про те, що замовляли та купували їх люди з розвиненим мистецьким смаком, здатні оцінити красу і досконалість. [Див. 6]

Племена, що населяли в античні часи південь сучасної України, були деякою мірою обізнані не лише з матеріальною, але і духовною культурою греків. Частина скіфів, сарматів оселялась у грецьких колоніях, отримувала освіту або навчалась ремесла. Поступово, особливо в Боспорському царстві, ставали частішими шлюбні між представниками пануючих класів колоній і оточуючих племен. Скіф Анахарсіс, з царського роду, подорожуючи по Греції, ознайомився з її релігією, філософією. Він досяг таких вершин, що греки визнали його сьомим мудрецем світу. З часом Анахарсіс повернувся до Скіфії, але був звинувачений у намірі відступити від прабатьківських звичаїв і загинув від стріли свого брата, царя Савлія.

Спираючись на дані археології, повідомлення античних авторів, з певністю можна стверджувати про вплив античного мистецтва на мистецтво скіфське, особливо ювелірне, кераміку, будівництво, що простежується по руїнах Неаполя Скіфського. Але в сфері культури духовної такі впливи більш пробле-

матичні через велику відданість скіфів усталеним стародавнім звичаям.

Скоріше можна говорити не про впливи, а про певну спільність міфологічних образів. Причина – спільні індоєвропейські коріння. Це стосується як північних (племена лісостепової та лісової зони) так і кримських сусідів скіфів. Населення стародавнього Криму - таври, кіммерійці; меоти з узбережжя Азовського моря, племена Подніпров'я, як і елліни, скіфи належали до індоєвропейської сім'ї народів. А Україна входить в ареал формування індоєвропейських племен в період неоліту - бронзового віку. І після розселення народи, пов'язані спільністю походження, зберегли її сліди в мові, віруваннях, обрядах, в особливостях сприйняття світу, всьому тому, що ми зараз називаємо ментальністю. Рибаків Б.А. відмічає, що "...при всій відмінності історичних шляхів слов'янства та грецького світу між ними не було нездоланної прірви; дорійці до переселення жили відносно близько від праслов'ян, а в класичну епоху праслов'яни - борисфеніти вели настільки регулярну торгівлю з греками в самій Ольвії (в "Торжищі борисфенітів"), що тут відкривались можливості і для релігійних контактів." [9, с. 350] Певний прошарок в ментальності індоєвропейських народів утворився ще в часи їх спільного проживання на прабатьківщині. Слід звернути увагу, що у народів, які мають спільне походження і довгий час жили на спільній території, формуються і зберігаються спільні риси ментальності. Найповніше вони зберігаються в таких сферах духовної культури, як релігія, усна народна творчість, особливо епос; орнаментиці, де функціонує стародавня система символів, в яких закодовані світоглядні уявлення. Наприклад, культ богині-матері Лади, її доньки, богині весни Лялі і бога світла, покровителя стад, вчителя мудрості і покровителя музик, вічно юного Купала, був спільним для праслов'ян, греків (Лето, Артеміда, Аполлон) та індійців (Деві, Крішна, Рукміні). "Далеко не всі праслов'янські, прагерманські і взагалі північні релігійні уявлення можна прямо співвіднести з міфологією античною; треба робити багато поправок на значні відмінності темпу і рівня розвитку. Але стосовно Аполлона та його лебедів ми маємо численні данні про зв'язок цього мотиву з північчю." [9, с.343] Культ Аполлона у еллінів був пов'язаний з північчю, з країною гіпербореїв, звідки кожен рік до його храму на острові Делос прибували двоє юнок а дарами, загорнутими в пшеничну соломку. Аналіз їхнього шляху, описаний в античних джерелах, приводить нас у Північне Подніпров'я, тобто в той регіон, де перебували племена праслов'ян і прабалтів. [Див. 9, с.344,351] Таких прикладів можна навести багато.

Навіть розселившись по великих просторах, зберігаючи лише в міфах згадки про свою прабатьківщину, свою спорідненість, народи мають своєрідну «співзвучність» у сприйнятті світу. Тому швидко й охоче сприймають надбання духовної і матеріальної культури одне одного, відчувають певний потяг до культури більш розвинутого народу, спорідненого з ними. На більш високому, досконалому рівні піднімаються в культурі ті ж питання, що хвилюють і їх, існує близька система духовних цінностей, те, що можна було б назвати співзвучністю культур. В давньогрецькій та українській культурі яскраво виділя-

ються такі характерні риси, як естетичне сприйняття дійсності, антеїзм (певна приземленість, зв'язок із землею), бачення світу як Космосу, ідея агону, змагання протилежних сил, і водночас божественної гармонії. Певною мірою це можна вважати причиною того, що культура слов'янських племен України ще в процесі етногенезу виразно відчувала значний вплив культури античної, особливо її давньогрецького прошарку. Знову і знову, на різних рівнях, вона осмислювала коло піднятих проблем, використовуючи, в певному розумінні, символічну мову античної культури. Античний вплив в українській культурі чітко простежується по наш час включно. І якщо раніше, особливо у X-XУП ст., йшов процес засвоєння надбань більш високорозвиненої культури, то вже з ХУШ ст. іде осмислення на іншому рівні, кажучи філософською мовою, "інобуття" ідеї, що, в принципі, характерне загалом для культури європейської, але кожна з європейських національних культур здійснює інобуття найбільш близьких їй за змістом ідей античної культури.

До української культури належить розвиток ідеї світу як Космосу, божественної цілісності буття, бо власне в них злилися потоки як язичницької слов'янської культури так і культури античної, як елітарної культури язичницького світу. На відміну від багатьох європейських країн, вплив античної культури на Україні простежується навіть на рівні культури народної. Знайомство з надбаннями культури античної продовжувалось і у часи Київської Русі. Підтримувались тісні торговельні стосунки з Візантією. Грецькі купці часто відвідували слов'янські міста, навіть проживали в них, мали свої церкви (шлях "з варяг у греки"). Слов'янська молодь служила в імператорських військах - де отримувала не тільки військову підготовку, але й освіту. Речі, вироблені у Візантії, були достатньо поширені в Київській Русі - тканини, кераміка, зброя, які добувались як шляхом торгівлі, так і війни.

Але дійсно широке, ґрунтовне, поглиблене знайомство слов'ян з набутками античної культури відбулось після запровадження християнства в 988 р. На той час християнство у Візантійській імперії, звідки воно й прийшло на Русь, являло собою розвинену монотеїстичну релігію зі складним культом, витонченим церковним мистецтвом з цілою системою канонів, дбайливо розробленим віровченням, релігійною філософією. Християнство увібрало в себе ряд здобутків античної філософської думки. Християнська філософія зосереджується на сенсожиттєвих питаннях, проблемі сутності людини.

Від амвонів до рівня побутової свідомості кожного віруючого християнство донесло і поширило ідею про рівність усіх людей перед Богом. Для античного світу, також і для світу давніх слов'ян, було більш властивим переконання про відрубність, "іншість" представників інших племен та народів. Спектр цього переконання - значний: від сприйняття тільки себе та членів свого племені як людей у повному розумінні цього слова до визнання людської сутності, але не рівності представників не свого етносу. Християнство своєю відкритістю для всіх народів, певним космополітизмом сприяє руйнації язичницької замкнутості, відособленості, сприяє входженню на-

роду в загальний історичний, культурний потік. Заперечуючи, відкидаючи язичницькі вірування і мистецтво, воно відкриває простір для сприйняття та поширення надбань більш високорозвиненої культури, які в кінцевому рахунку утворюють життєздатний синтез з культурою "поганською", народжуючи культуру національну.

Християнство, виникнувши в елліністичному світі, включило в свою орбіту і зберегло в часи варварських нападів, війн багато надбань античної духовної і матеріальної культури, зокрема, образотворчого мистецтва, музики, співу, філософії, художньої літератури (релігійна поезія, життя святих), архітектури. З прийняттям християнства Київська Русь отримала доступ до надбань культури античної. Вони були переосмислені діячами культури візантійської таким чином, що стали відповідати зацікавленням і прагненням мислячої людини Середньовіччя, задовольняючи її пізнавальні та естетичні потреби.

Перш за все, в Київській Русі були сприйняті і введені в культурний обіг досягнення християнського візантійського мистецтва, що виростало на ґрунті мистецтва античного: архітектура, живопис, скульптура, оздоблення рукописів, золотарство та ін. Слов'яни в У-Х ст. вже мали культове мистецтво: культові будови, зображення богів (Збруцький ідол), орнаментальний розпис культових і житлових приміщень, можливо, якщо судити по орнаментіці рушників, вишиті або мальовані зображення богів, золотарство, зброярництво. Серед ремісників Київської Русі було чимало митців, які своїми силами шукали вирішення тих художніх і технічних (в архітектурі) проблем, на які раніше шукали і знайшли відповідь митці античності. Християнське мистецтво в Київській Русі натрапило на сприятливий для розвитку ґрунт: певною мірою підготовлені мистецькі кадри, технічна база і, перш за все, наявність такої риси ментальності, як естетичне сприйняття дійсності, розвинутий мистецький смак народу в цілому. Тому досить швидко на Русі з'явилися такі шедеври, як Софія Київська, Десятинна церква, храми Чернігова, Києво-Печерської лаври та ін. Можна сказати мовою хімії, що тут спостерігається явище каталізації. І всі ці будови, фрески не є наслідуванням візантійських зразків, а їх переосмисленням, дійсно оригінальними творами. В їх гармонійності, чудовій єдності з оточуючим простором, вражаючій людяності і життєвості фігур на фресках і мозаїках відчувається дихання античності, оживлене і посилене слов'янським язичницьким мистецтвом і світосприйманням.

З християнством на Русь прийшов кириличний алфавіт, створений св. Кирилом на основі грецького алфавіту і руських письмен, з якими він ознайомився в Херсонесі, де "нашел евангелие и псалтирь, написаний русскими письменами..." [10, с.77] Створена Кирилом і Мефодієм писемність стала фундаментом нової слов'янської культури, поклала початок розвитку освіти у слов'ян, заснованої на християнській культурі, її духовних цінностях.

Після прийняття християнства, з поширенням освіти на Русі, давньоруські книжники отримали можливість через Візантію або через Болгарію прилучитись до античної філософської спадщини. В Київській Русі були відомі твори Порфирія, Теодора Ра-

туїського, Максима Сповідника та інших візантійських, болгарських мислителів, що належали до неоплатоністської лінії візантійської патристики. Також на Русі були відомі твори Арістотеля, Платона, уривки з творів яких широко приводились у візантійській духовній та світській літературі. В "Ізборнику Святослава" 1073р. вміщено філософський трактат Теодора Ратуїського, в якому викладено ідеї з "Категорій" Арістотеля та «Вступу до "Категорій" Арістотеля» неоплатоніка Порфірія. У давньоруській збірці "Пчела", крім цитат отців церкви, містились уривки, авторство яких приписувалось Плутарху, Діогену, Сократу, Піфагору, Арістотелю, Епікуру та іншим античним мислителям. Надзвичайно багатим на відомості з античних джерел був поширений на Русі переклад Хроніки Іоанна Малали/ [1, с.16] Перераховувати, які саме твори, ідеї античних філософів були відомі в Київській Русі, можна довго, але обов'язково треба відзначити, що найбільш широко відомим і поширеним був такий напрямок, як неоплатонізм. Він підсумовував результати античної філософії, прокладаючи шлях подальшому розвитку філософської думки. Хоч і в християнізованій формі, але на Русі неоплатонізм поширювався саме як філософія, тим більше філософія антична, з характерним для неї колом проблем, філософською мовою, способом осмислення світу.

Культура Київської Русі після християнізації розвивалась як відкрита сфера для свідомого осмислення ідей античних мислителів, на що вказують пам'ятки книжності Київської Русі. Митрополит Климент Смолятич в "Посланні пресвітеру Фомі" пише, що писав "от Омира и от Аристотля и от Платона". В "Пространном житії» Кирила філософія тлумачилась як "пізнання Божіих та людських речей, вчення про те, як може людина наблизитись до Бога, як ділами людині бути близькою за образом і подібністю до того, хто створив її." [1, с.19-20] Загалом це визначення філософії спирається на античну традицію. В культурі Київської Русі ми не зустрічаємо того негативізму до античної спадщини, який характерний для Афанасія Олександрійського та деяких інших церковних діячів і який час від часу перемагав у Візантії і Західній Європі, а з XIV ст. - у Руській православної церкві і відгомін якого зустрічаємо навіть у І.Вишенського у XVII ст. Швидше панувало більш позитивне, конструктивне ставлення до античної філософії і культури, яке допускало і схвалювало звернення до неї. Тут проявилась і значна терпимість слов'янського суспільства до різних культурних традицій, вірувань. Як ми знаємо, вже в язичницькому Києві християни мали свої храми. Легенда про "вибір віри Володимиром" говорить про відсутність фанатизму, досить тверезий підхід до релігійних питань, інших думок, вірувань.

Ще в дохристиянській Київській Русі в культурі виявлялась схильність до філософствування, філософського освоєння світу. Сенсожиттєві питання, спроби філософування зустрічаємо в билинах київського циклу, легендах, казках. Можна сказати, що схильність до філософування є рисою української ментальності, яка складалась і в ті часи. Тому київських книжників не могла не зацікавити і не захопити антична філософська спадщина. Якщо судити по

творах давньоруської книжності: "Повість минулих літ", "Повчання Володимира Мономаха", "Ізборник Святослава", Послання Кирила Смолятича та ін., на Русі йшов бурхливий процес засвоєння і осмислення античної філософської спадщини, виникнення такої форми суспільної свідомості, як філософія. Але цей процес був насильницьки перерваний феодальними чварами і татаро-монгольською навалою, що знищила давньоруську державу. В XIII-XIV ст. умови для розвитку філософії, монументального мистецтва були вкрай несприятливими. Головним завданням було хоча б частково зберегти набуте.

Коли в XIV-XV ст. на Україні встановилось більш стабільне життя, хоча і збурюване частими нападами татар, почався інтенсивний процес відродження власної культури, засвоєння і розвитку (в містах) культури західноєвропейського Ренесансу, а з ним і нове осмислення, сприйняття античної спадщини. Але при тому живе і розвивається візантійська традиція.

У галузі образотворчого мистецтва найсильніший вплив античності відчувається в XVI-XVII ст., у період Відродження. Україна на той час входила до складу Речі Посполитої. В Польщі з кінця XV ст. йшов бурхливий розквіт мистецтва і культури під сильним впливом італійського Ренесансу.

Мистецтво італійського Відродження розвинулось на ґрунті мистецтва античного, зокрема римського, на пам'ятки якого так багата Італія. Тому, якщо в сфері філософії на Україні більш відчувається грецький вплив, то у сфері мистецтва домінує швидше вплив римський. Знайомство з досягненнями, темами, пам'ятками давньоримського мистецтва відбувається різними шляхами. Перший і найважливіший - мистецтво європейського Відродження, як італійського, так і північного. У Львові працювали такі архітектори, як Петро Римлянин (архітектор Успенської церкви), Павло Щасливий, Петро Незгода, Войтех Капінос, Петро Барбон та ін. [5, с.15] Саме вони принесли на українські землі архітектурні форми Високого Відродження, чистоту і логічність форм, античні сюжети. У іноземних майстрів, що працювали у Львові, навчались місцеві підмайстри, частина яких, завершивши навчання, мала подорожувати певний час для удосконалення своєї майстерності. Найчастіше вони йшли в мистецькі центри Польщі, такі, як Краків, Вроцлав, Гданськ, або в Німеччину (Нюрнберг), не виключено, що доходили і до північних міст Італії.

Отже, формування і розвиток архітектури, образотворчого мистецтва України відбувались під сильним впливом мистецтва Відродження. Нас цікавить саме вплив на українське мистецтво через мистецтво Ренесансу мистецтва античного. Перш за все, ці впливи проявляються в архітектурі. Римська архітектура збагатила архітектуру європейську новими елементами (пілястрами, напівциркульними арками, фронтонами, портиками, куполами тощо). Для будівель часів Відродження, як і для античних, характерними є геометризм, ясність, чіткість конструкції, домірність в своїх розмірах і пропорціях з людиною, можна сказати, своєрідна гуманістичність. Стали широко використовуватись колони античних ордерів: дорійського, іонійського, коринфського. Ха-

ракетними зразками цього архітектурного стилю на Україні є Успенська церква, костел і монастир бенедиктинців, каплиця Кампанів у Львові, парафіяльний костел у Жовкві та ін.

Дуже цікавою є каплиця Боїмів у Львові (поч. XVII ст.) Статечність, ясна гармонійність архітектурних форм поєднуються з багатим, фантастичним, динамічним скульптурним декором як фасаду, так і інтер'єра. Якщо розбирати всі скульптури, картуші, декоративні мотиви, можна знайти вплив готики, італійського і північного Відродження, традицій місцевої скульптурної школи і народного українського різьбярства. Але в цілому каплиця Боїмів є зразком органічного поєднання античних, ренесансних і народних, генетично пов'язаних з язичництвом, мистецьких традицій. Реалістичний, навіть портретний характер облич персонажів Священної Історії поєднується з класичною гармонійністю архітектурних форм, складок одягу. Скульптурний декор фасаду створює суцільний, барвистий, динамічний килим постатей, голів, орнаментів, фігурних рельєфів. Перед очима замороженого глядача з'являються зображення пророків, старозавітних царів, трагічні "Страсті Христа", пустотливі херувими - неповторне буяння життя в його єдності трагізму і радощів, мудрості і пустотливості, сміху й серйозності - але завжди організоване у певну єдність - Космос.

Античне мистецтво через мистецтво Відродження дало українським митцям ті навички, форми, конструкції, користуючись якими вони змогли реалізувати, показати у формах архітектури, скульптури, живопису своє власне бачення і розуміння світу. І що ми маємо? Мотив агону і космосу, характерний як для античної, так і для слов'янської міфології. Світ як космічний агон, боротьба двох початків, що існують в єдності і протилежності. При погляді на каплицю Боїмів згадується золота скіфська пектораль з її сферами світів, буянням життя і боротьбою життя і смерті. Спокійні, мудрі, повні гідності обличчя пророків і мудреців, трагізм "Страсного шляху" Христа, що завершується "Христом скорботним" біля хреста, що вінчає каплицю, і сяючий, урочистий, світлий, дійсно небесний декор куполу в інтер'єрі.

Відчуття божественності світу і єдності людини з ним простежуємо і в українському іконописі XVI-XVIII ст. Панує не характерний для православного іконописного канону суворий ієрархічний поділ на світ небесний і світ земний, а єдність світу – від травинки до людини., буяння життя. Пантеїстичне сприй-

няття світу, здатність людини піднятися до висот духовності одухотворяють ікони українських митців. Достатньо згадати іконостас П'ятиницької церкви у Львові. "У зображеннях величавих старців верхнього пророчого ряду, як і апостольського, відчувається велика духовна міць, активність думки, моральна гідність. Мажорне, живе і тепле поєднання насичених ясних кольорів стверджує конкретність та матеріальність зображеного, створює світлий, життєрадісний настрій." - пише відомий мистецтвознавець Жолтовський П. М. [2, с.34] Антична культура звернена до природи і людини, повна відчуттям їх нерозривної єдності. І ту ж відкритість світу, зверненість до природи і людини зустрічаємо і в культурі України, особливо художній.

Висновки

Антична культура є одним з джерел культури України.. Впливи античної культури стимулювали розвиток культури України, збагачували її новими ідеями, новими формами. Античне мистецтво, як грецьке, з яким українці познайомились через Візантію, так і римське, яке стало найбільш відомим у часи Відродження, дало ті мистецькі та архітектурні форми, прийоми зображення світу, організації простору, що в поєднанні з мистецтвом язичницьким викликало до життя високу культуру України, дало митцям можливість і засоби адекватного втілення своїх ідей, сприйняття світу. Українська ментальність змогла виразити себе в мистецтві, здобула адекватну художню мову. Був засвоєний дух античності, а не лише її форма.

Список літератури

1. Антична культура і вітчизняна філософська думка.- К.: Знання, 1990.- 48 с.
2. Жолтовський П.М. Український живопис XVII – XVIII ст..- К.: Наукова думка, 1978.- 326 с.
3. Куманецький К. История культуры Древней Греции и Рима. – М.: Высшая школа, 1990.- 351с.
4. Лосев А.Ф. Философия, мифология, культура. – М.: Политиздат, 1991.- 525 с.
5. Любченко В.Ф. Львівська скульптура XVI-XVII ст. - К.: 1981.
6. Мозолевський Б.М. Скіфський степ. - К.: Наукова думка, 1983.- 199с.
7. Огієнко І. Українська культура. - К.: Либідь, 1991 – 112 с.
8. Наливайко С. Таври, поляни, Русь... Шлях до розгадки // Всесвіт - №3 - 1991 – С. 28-37.
9. Рыбаков Б.А. Язычество древних славян. –М.: Наука - 1994.- 608 с.
10. Сказания о началах славянской письменности. - М.: Наука, 1981.- 75 с.

О.А. Матюхина.

О ВЛИЯНИИ АНТИЧНОЙ КУЛЬТУРЫ НА КУЛЬТУРУ УКРАИНСКУЮ

В статье автор рассматривает особенности влияния античной культуры на культуру украинскую от древнего мира до Возрождения. Подчеркивается значительная роль античной культуры в развитии национальной украинской культуры, сохранении ее самобытности.

O. Matyukhina.

ON THE INFLUENCE OF THE ANTIQUE CULTURE ON THE CULTURE OF UKRAINE

In the article the author analyzes the peculiarities of the antique culture influence on the culture of Ukraine starting with the ancient world and up to the Renaissance period. A considerable role of the antique culture in the development of the national Ukrainian culture and preservation of its uniqueness is emphasized.